

ግንቦት 6 ቀን 2005 ዓ.ም.(May 14/13)

የሸንቁጥ ልጆች *

(በዛሬው ቀን ይህ የአርበኞች የፎቶግራፍ ስዕል ለአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የተበረከተበትን ምክንያት በማድረግ ከፋሽስት ኢጣሊያን ወራሪ ሀይል ጋር ለአምስት ዓመታት ፍልሚያ ያካሄዱ ጀግኖች ወንድማማቾች ታሪክ አጭር መግለጫ)

የፋሽስት ኢጣሊያን ጦር ኢትዮጵያን ወሮ መናገሻ ከተማዋን አዲስ አበባን ለመያዝ ሲገሰግስ አልጋው ፈርሶ ንጉሠ ነገሥቱም ወደ ስደት ሲያመሩ ቆራጥ የኢትዮጵያ ልጆች “ዱሩ ቤቴ” በማለት የጎበዝ አለቃቸውን በመምረጥ የጠላትን ሀይል ለመመከትና ከአገር ለማባረር ሁሉም ሲንቀሳቀስ ከአምስቱ የቀኛዝማች ሸንቁጥ ደራጅ ልጆች ውስጥ ሦስቱ፤

1. ሻለቃ ተሸመ ሸንቁጥና
2. ልጅ ሀይሌ ሸንቁጥ የአጼ ኃይለ ሥላሴ ቤተ መንግስት ጠባቂዎች፤

3. ልጅ አበበ ሸንቁጥ በፖስታ ሚኒስቴር የኮድ ክፍል ሀላፊ የነበሩ ተያይዘው አባታቸው ወደሚኖሩበት ወደ መርሀቤቴ ለመሄድ ወሰኑ። ቤተሰቦቻቸውንና ጉዛቸውን ይዘው ወደ ኮራ መርሀቤቴ ሚያዝያ 28 ቀን 1928 ዓ.ም. በመሄድ ከአባታቸው ከቀኛዝማች ሸንቁጥ ደራጅና ከባለቤታቸው ወይዘሮ ማሚትና አባታቸውን እየረዱ በእርሻ ከሚስተዳደሩት ሁለቱ ወጣቶች ወንድሞቻቸው፤

1. ከልጅ ይነሱ ሸንቁጥና
2. ከልጅ ጥላሁን ሸንቁጥ ጋር በሰላም ደርሰው በመገናኘታቸው ሁሉም በደስታ ተዋጡ።

አገር ተወራ ሠላም አለመኖሩን ተገንዝበው የሁሉም የሸንቁጥ ልጆች ታላቅ ወንድም ግራዝማች ተሸመን መሪ በማድረግ አገሬውን የመቀስቀስ ሥራ ላይ ተሰማርተው በመዘዋወር ሙሉ ሀይላቸውን ተጠቀሙበት።

ግራዝማች ተሸመ፤ ልጅ ሀይሌና ልጅ አበበ በመስከረም ወር 1929 ዓ.ም ወደ ፍቼ በማምራት ከደጃዝማች አበራ ካሣና ከሻለቃ መስፍነ ስለሺ (በኋላ ራስ) ጋር የፋሽስትን ሀይል

በመረዳዳት ለመመካከር ሄደው ተወያይተው ወደ መርሃቤቴ ተመልሰዋል።

በተመሳሳይ ከባላምባራስ አበበ አረጋይ (በሁዋላ ራስ) ጋር ለመወያትና ለመረዳዳት ከአንድዬም ሁለት ጊዜ ወደ ጅሩ አፋፍ በመሄድ ተመካክረው ተመልሰዋል።

ከልጅ ከፈለው ወልደ ጻዲቅ (በሁዋላ ደጃዝማች) ጋር ከመወያትም በላይ ከግራዝማች ተሸመ ሸንቁጥ ጦር ጋር የልጅ ከፈለው ጦር ተቀናጅቶ የጠላትን ጦር ገጥመው ዝርክርኩን አውጥተውታል።

ሁሉም ወንድማማቾች አንድ ላይ በመንቀሳቀስ የጠላትን ግዙፍ ሀይል ሲመክቱ ቆይተው የተከታዮቻቸው የሰው ሀይል እየጎለበተ በመሄዱ ከ1930 ዓ.ም. ጀምሮ ግራዝማች ተሸመ፣ ልጅ ሀይሌ እና ልጅ አበበ የየራሳቸውን ጦር በማደራጀት ጠላትን በየፊናቸው ፊት ለፊት ይገጥሙት ጀመር። የጠላት ሀይል በአንዱ ላይ ሲጠነክር ይተጋዝጥ ጀመር። የጠላት ጦር ከካምፑ እንዳይወጣና እንደልቡ እንዳይነቀሳቀስ ወጥረው ይዘውት ነበር። የወንድማማቾቹ ጦር ድል እየተጎናጸፈ በመሄዱ የጠላት ጦር ከመጨነቁ የተነሳ በሰላማዊው ሕዝብ ላይ በአውሮፕላን የመርዝ ጢስ እስከማርከፍከፍና የሠላማዊን ሕዝብ ሕይወት በመቅጠፍና አካለ ስንኩላን ከማድረጉም በላይ የእህል ማሳዎች እንዲመክኑ አድርጉዋል።

በዚህ የአምስት የወረራ ወቅት ከአምስቱ ወንድማማቾች የሸንቁጥ ልጆች ውስጥ ሦስቱ በግፍ ተጨፍጭፈው ከመገደልም በላይ አካላቸው ተቆራርጡዋል።

ከወንድማማቾቹ የመጀመሪያው ተጎጂ ወጣቱ ልጅ ይነሡ ሸንቁጥ ነበር። እሱም በጠላት በተሰነዘረ ጥቃት በጥይት ተመቶ እንደወደቀ የጠላት ሀይል ደርሶ ሰውነቱን በመተልተል ሰልበውትም ሜዳ ላይ ወድቆ ትልቁ ወንድማቸው ግራዝማች ተሸመ ሬሳውን አፈላልገው በማግኘት በመሪ ሀዘን ቀሪውን አካሉን እዚያው እዱር ውስጥ ቀብረውታል።

በመቀጠልም ልጅ ኃይሌ ሸንቁጥ በተለያዩ ውጊያዎች ጀግንነታቸውን ያስመሰክሩ ደፋር ጎልማሳ ነበሩ። ታም ላይ በተደረገ እጅግ የተፋፋመ ጦርነት ላይ በግራ በኩል ልጅ አበበ ሸንቁጥ ጦራቸውን አሰማርተው ሲመክቱ በቀኝ አቅጣጫ የሚመጣውን የጠላት

ይደመቆ በተባለ በረሃ በሰኔ ወር 1932 የተነሳ ፎቶግራፍ

ልጅ ጥላሁንን ገድሎ አንገታቸውን ቆርጠው ወደመጡበት ሸሽተው አመለጡ።

ወንድማማቾቹ የሸንቁጥ ልጆች በዕርግብዮት፤ በቅመጠት ገብርኤል፤ ጀማ ወንዝ፤ በጃማ፤ በሚዳ፤ በወረሞ፤ በታሞ፤ በሸራፊት፤ በአመጸኛ ዋሻ፤ በሳድን፤ በደራ፤ በአደሬ፤ በሠባጌ፤ በወርቅ አምባና በሸማ ጅሩና በእንሳሮ ከጠላት ጦር ጋር በተለያዩ ግዚያት ተፋልመዋል።

ልጅ አበበ ሸንቁጥ በተለያዩ ጦርነቶች በተደጋጋሚ ቆስለዋል። ግራዝማች ተሸመ ሸንቁጥ ጦራቸውን ይዘው አመጸኛ ዋሻ በመግባትና ከዚያ እየተንደረደሩ ጠላትን ለማጥቃት ቢያስቡም የጠላት

ልጅ አበበ ሸንቁጥ (በሁዋላ ደጃዝማች)ሕፃን ልጃቸውን ዓለማይሁ አበበን(በሁዋላ አምባሳደር) ዝናር አስነግተው በ1932 ዓ.ም. የተነሱት ፎቶ። ከጀርዳቸው ከቆሙት ከግራ ወደ ቀኝ መታፈሪያ ነገሣ ና ጠጋው ይገኙበታል።

ልጅ አበበ ሸንቁጥ ልጃቸውን ሕፃን ዓለማየሁ አበበ ንዝናር አስነግተው አጠገባቸው አድርገው በ1932 .ም. በመርሃቤቱ በረሃ የተነሱት ፎቶ

ሀይል በመጋቢት ወር መገባደጃ 1931 ዓ.ም.በዋሻው መገቢያ ላይ የመርዝ ጨስ በርሚሎች ሰቅሎ በማፈንዳት አርበኞችን ለእብደት ለዓይነ ስውርነትና በመጨረሻም ለሞት እየዳረጋቸው ባለው ሁኔታ ግራዝማች ተሸመ ሸንቁጥ ተቀምጦ ሞትን ከመጠበቅ ተታኩሶ መሞትን በመምረጥ 267 ፈቃደኛ የሆኑ አርበኞችን አስከትለው ሌሊት ላይ እየተታኩሱ ከዋሻው አፋፍ እየተንከባለሉ ለቀው ሲወጡ በብዙ ቦታ ከመቁሰላቸውም በላይ የመርዙ ጨስ ዓይናቸውን ጋርዱዋቸው ነበር። ተከትለዋቸው የወጡት አብዛኞቹ ሲሞቱ የተረፉት ሰባት ብቻ ነበሩ። በሕይወት የሚገኙ ጥቂት አርበኞችን ይዘው በመሄድ ከልጅ አበበ ጦር ጋር ተቀላቀሉ። ግራዝማች ሕክምና ከተደረገላቸውና ካገገሙ በሁዋላ እንደገና ጠራቸውን አቁዋቁመው ትግሉን ቀጥለዋል።

የሸንቁጥ ልጆች አምስት ሆነው “ዱሩ ቤቴ” ብለው በሀይወታቸው ፈርደው አምስት አመት ያለእረፍት ጠላትን ካስጨነቁት መካካል ሦስቱ ለእናት አገራቸው ሕይወታቸውን መስዋዕት ያደረጉ ሰማዕታት ናቸው ። ሁለቱ በሕይወት ተርፈው የነጻነታችንን እድሳት በዓይናቸው ለማየት የበቁት ሰውነታቸው በጠላት ጥይት እነደወንፊት ተበሳሰቱ ደማቸው የኢትዮጵያን ምድር ያቀለሙ ለጉድ የተረፉ ጀግኖች ናቸው።

ወንድማማቾች ግራዝማቸ ተሸመ ሸንቁጥ (በሁዋላ ደኅዝማቻ) እና ልጅ አበበ ሸንቁጥ

(በሁዋላ ደጃዝማች) ስለቀጣዩ የጦርነት ስልት ሲመካከሩ የተነሱት ፎቶ 1932 ዓ፡ም.

ልጅ ኃይሌ ሸንቁጥ (የእጅ ስዕል)

ሦስት ወንድሞቻቸውን በጦር ሜዳ፤ አመጸኛ ዋሻ ውስጥ ተጠልለው የነበሩትን ወይዘሮ ፋንታዬ የተባለችውን አህታቸውን፤ አባትና እናታቸውን በመርዝ ጨስ አጥተው የተረፉት ግራዝማች ተሸመ ሸንቁጥና ልጅ አበበ ሸንቁጥ የደጃዝማችነት ማዕረግ ከቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴተሰጥቶቸዋል።
ከአምባሳደር ዓለማየሁ አበበ ሸንቁጥ

*** የወንድማማቾቹ የሸንቁጥ ልጆች የአርበኝነት ታሪክ ለአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቴ ፕሬስ ለህትመት ቀርቦዋል።**